

Ontwikkeling arbeidskosten Duitse industrie al ruim tien jaar relatief gematigd

De ontwikkeling van de Nederlandse arbeidskosten ten opzichte van die van Duitsland is van groot belang voor de Nederlandse economie, omdat bijna een kwart van de Nederlandse goederen uitvoer naar Duitsland gaat en Duitsland onze belangrijkste concurrent is op de wereldmarkt. Door het grote gewicht zijn de Duitse arbeidskosten één van de bepalende factoren van de inflatie in het gehele eurogebied. Een sterke stijging van de arbeidskosten in Duitsland kan invloed hebben op het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank.

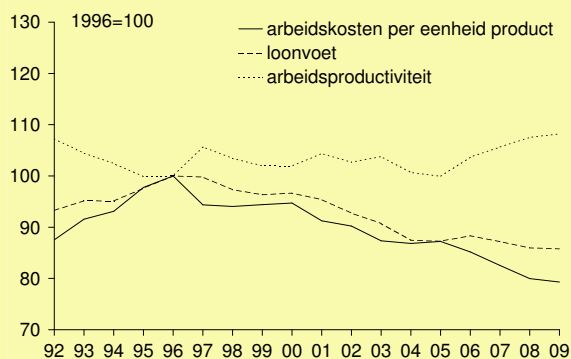
Voor de export zijn de arbeidskosten per eenheid product in de verwerkende industrie een belangrijke indicator. De ontwikkeling hiervan wordt bepaald door de verandering van de loonvoet en de groei van de arbeidsproductiviteit. Ondanks alarmerende berichten in de pers ontwikkelt de loonvoet in Duitsland zich dit en volgend jaar naar verwachting gematigd, hoewel mede door de oplopende inflatie wel sprake is van een stijgende tendens. In de projectie neemt de loonvoet in de Nederlandse verwerkende industrie dit jaar meer toe dan bij de Duitse concurrentie. Hiermee zet een trend van de afgelopen jaren zich voort. Sinds 1996 ligt de jaarlijkse loonvoetstijging in de Nederlandse verwerkende industrie gemiddeld 1,2%-punt hoger dan in Duitsland. In de eerste helft van de jaren negentig was de situatie omgekeerd. Toen namen de lonen in de Duitse verwerkende industrie, door de oververhitting van de economie die mede het gevolg was van de Eenwording, veel meer toe dan in Nederland. Volgend jaar stijgt de loonvoet in Nederland naar verwachting ook iets meer dan in Duitsland, maar het verschil is wel kleiner dan in de afgelopen jaren.

De arbeidsproductiviteit neemt dit en volgend jaar naar verwachting in de Duitse verwerkende industrie meer toe dan in de Nederlandse. Dit is in lijn met het beeld van de afgelopen jaren. De arbeidsproductiviteitsontwikkeling kan scherpe uitschieters laten zien, bijvoorbeeld in een fase van opgaande conjunctuur als ondernemers nog bezig zijn te snoeien in de werkgelegenheid maar de productie al weer aantrekt. Vanaf 1996 is de arbeidsproductiviteit in de Duitse verwerkende industrie gemiddeld sneller gegroeid dan in de Nederlandse, al is het verschil met 0,5%-punt per jaar kleiner dan bij de loonvoetontwikkeling.

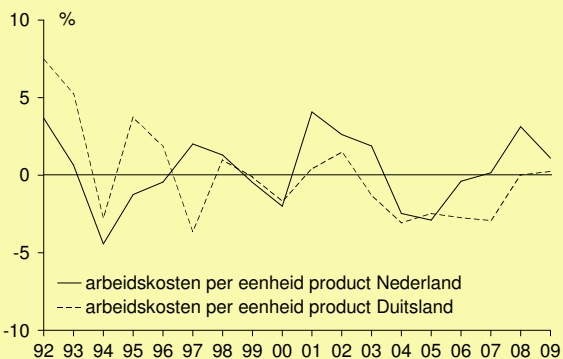
Uit bovenstaande ontwikkelingen volgt dat de arbeidskosten per eenheid product in de Nederlandse verwerkende industrie sinds 1996 jaarlijks gemiddeld 1,7%-punt meer stijgen dan in de Duitse. Ten opzichte van de Duitse industrie is sprake van een flinke verslechtering van de prijsconcurrentiepositie. Voor het eurogebied als geheel spelen ook andere landen een rol en vergeleken hiermee doet de Nederlandse industrie het beter. De verslechtering van de Nederlandse prijsconcurrentiepositie vergeleken met de concurrenten uit het gehele eurogebied is dan ook veel minder groot. Volgend jaar nemen de arbeidskosten per eenheid product in de Nederlandse industrie naar verwachting evenveel toe als bij de euroconcurrenten.

Arbeidskosten per eenheid product in de Duitse en Nederlandse verwerkende industrie, 1992-2009

Relatieve ontwikkeling Duitsland en Nederland^a

Arbeidskosten per eenheid product

^a De lijn is de ratio van de cumulatieve ontwikkeling in Duitsland en Nederland sinds 1992. De verhouding in 1996 is gelijk aan 100.